

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-674-4-36>

**THE ROLE OF THE HIGH COUNCIL OF JUSTICE
IN ENSURING THE INDEPENDENCE OF THE JUDICIARY:
ADMINISTRATIVE AND PROCEDURAL ASPECTS**

**РОЛЬ ВИЩОЇ РАДИ ПРАВОСУДДЯ
У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ НЕЗАЛЕЖНОСТІ СУДОВОЇ ВЛАДИ:
АДМІНІСТРАТИВНО-ПРОЦЕСУАЛЬНІ АСПЕКТИ**

Rudnytska Yu. S.

*PhD student at the Department of
Administrative and Information Law
Institute of Law, Psychology and
Innovative Education of the
Lviv Polytechnic National University
Lviv, Ukraine*

Рудницька Ю. С.

*аспірантка кафедри
адміністративного та
інформаційного права
Інститут права, психології та
інноваційної освіти Національного
університету «Львівська політехніка»
м. Львів, Україна*

Процес розбудови правової держави в Україні є нерозривно пов'язаним із функціонуванням незалежної та неупередженої судової гілки влади. В такій площині Вища рада правосуддя (ВРП) є важливим органом системи суддівського самоврядування, що також відповідає за формування професійного суддівського корпусу та дотримання високих стандартів етики. Нинішня перебудова правової системи України, що зумовлюється інтенсивними процесами євроінтеграції, диктує потреби для ґрунтовного аналізу адміністративно-правового базису функціонування ВРП. Саме даний орган є інституційним гарантом того, що суддівська незалежність функціонує в межах принципу прозорості та підзвітності суспільству, а не є своєрідним синонімом до «корпоративної закритості» [1, с. 1372].

Відповідно до статті 131 Конституції України, Вища рада правосуддя є колегіальним, незалежним конституційним органом, що забезпечує незалежність судової влади та її функціонування на засадах відповідальності [2]. Специфіка її правової природи полягає в автономному статусі: вона не інтегрована у виконавчу чи законодавчу гілки влади, що дозволяє їй виконувати роль «інституційного запобіжника». Такий підхід повністю відповідає положенням Європейської хартії про статус суддів, яка наголошує на важливості участі у таких органах більшості представників самої судової спільноти, обраних їхніми колегами [3]. В українській моделі це реалізовано через

обрання 10 членів з'їздом суддів, що мінімізує зовнішній політичний вплив на прийняття стратегічних рішень.

Адміністративно-правові повноваження Ради можемо умовно поділити на чотири основні напрями. Першим напрямом є стратегічне управління кадровим функціоналом. Трансформація системи судоустрою 2016 року суттєво вплинула на принцип незмінності суддівських посад. Зокрема, було скасовано практику «п'ятирічного випробувального терміну», завдяки чому судова гілка влади стала більш незалежною від політичного впливу. На сьогоднішній день призначення суддів здійснюється Указом Президента України за поданням ВРП, який повинен бути виданий протягом 30 днів та не передбачає повторної перевірки кандидатів [4]. Даний механізм гарантує стабільність професійної кар'єри суддів та мінімізує ризики необ'єктивного відбору кадрів.

Наступний напрям пов'язаний із дисциплінарно-контрольною функцією, яка реалізовується Службою дисциплінарних інспекторів. Особливість роботи таких інспекторів полягає в здійсненні ними збору доказів для дисциплінарного провадження, підготовці відповідного висновку для засідань дисциплінарних палат. Діяльність даної служби дозволяє Дисциплінарним палатам ВРП зосередитися безпосередньо на правовій оцінці дій судді. Крім того, нагляд за дотриманням вимог щодо несумісності є критичним фактором суспільної довіри [5]. Як зазначає С. Ревер, суворе дотримання цих стандартів запобігає конфлікту інтересів та гарантує, що суддя не має сторонніх зобов'язань перед бізнес-групами чи політичними партіями [6, с. 59].

Третій напрям стосується заходів інституційного захисту та належного забезпечення незалежності суддів. Зокрема, у Ради є виключні повноваженнями надавати згоду на затримання суддів чи тримання під вартою до моменту винесення відповідного вироку. Підкреслимо, що цей механізм не є певним привілеєм особи, а спрямований на фундаментальне забезпечення безперервності правосуддя. Разом з тим, правовий запобіжник, що дозволяє затримання безпосередньо на місці скоєння тяжкого правопорушення, забезпечує певний баланс між недоторканністю та невідворотністю покарання. Радою також додатково здійснюється адміністрування бази даних з повідомленнями про втручання, що дає протидіяти спробам тиску з боку інших органів влади, зміцнюючи тим самим авторитет правосуддя [7].

Четвертий напрям діяльності стосується реалізації бюджетно-фінансових повноважень. Зокрема, до повноважень ВРП належить погодження видатків на утримання судів, вплив на розподіл ресурсів Державної судової адміністрації. Такі функції є дуже важливими, адже інструменти бюджетного дефіциту можуть чинити непрямий тиск на

діяльність судової системи. Натомість Рада забезпечує своєрідне представництво інтересів судів у бюджетному процесі [8].

Отже, є необхідність переходу від оціночних категорій «добросовісності» до чітко кодифікованих індикаторів. Наразі широка дискреція ВРП у визначенні порушень етики може призводити до правової невизначеності. Ми пропонуємо запровадити деталізований перелік етичних проступків у Регламенті ВРП, що зробить процедури більш передбачуваними для суддівської спільноти. Також доцільним є посилення аналітичної складової Секретаріату для моніторингу навантаження на суддів, оскільки надмірний обсяг справ є однією з головних причин процедурних помилок, які потім стають предметом дисциплінарних скарг.

В сучасних реаліях, Вища рада правосуддя діє як розгалужена багатопрофільна інституція, що поєднує в собі риси багатьох органів. Подальше зміцнення її апарату, цифровізація певних дисциплінарних процедур та чітке регламентування критеріїв відповідальності є фундаментальними чинниками для інтеграції України в європейський правовий простір. Інституційна стійкість ВРП напряму впливає на ефективність судового захисту прав людини та станом національної безпеки перед обличчям актуальних загроз.

Література:

1. Rudnytska Yuliia. ADMINISTRATIVE AND LEGAL FOUNDATIONS OF THE FUNCTIONING OF THE HIGH COUNCIL OF JUSTICE: PROBLEMS OF INSTITUTIONAL STRUCTURE AND IMPLEMENTATION OF CONTROL POWERS. *Наукові перспективи. Серія «Право»*. 2025. № 12(66). С. 1372–1384.

2. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. Верховна Рада України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 18.12.2025 р.)

3. Пояснювальна записка до Європейської хартії про статус суддів (Модельний кодекс). Рада Європи; Записка, Модель, Кодекс [...] від 10.07.1998. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_a46#Text (дата звернення: 18.12.2025 р.)

4. Халюк С. О. Кадрові повноваження Вищої ради правосуддя в Україні. РОЗДІЛ II. КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО; МУНІЦИПАЛЬНЕ ПРАВО. Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство». С. 75–79.

5. Про затвердження Положення про службу дисциплінарних інспекторів Вищої ради правосуддя. Вища рада правосуддя; Рішення,

Положення від 19.12.2024 № 3713/0/15-24. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v3713910-24#Text> (дата звернення: 18.12.2025 р.)

6. Сергій Ревер. Вища рада правосуддя: порядок формування та компетенція. *Український часопис конституційного права*. Часопис 3. 2018. Тема судова реформа: перші підсумки. С. 54–61.

7. Про Вищу раду правосуддя: Закон України від 21.12.2016 № 1798-VIII. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*, 2017, № 7–8, ст. 50. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-19#Text> (дата звернення: 18.12.2025 р.)

8. Про затвердження Положення про секретаріат Вищої ради правосуддя. Вища рада правосуддя; Рішення, Положення від 23.03.2017 № 579/0/15-17. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr579910-17#n13> (дата звернення: 18.12.2025 р.)

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-674-4-37>

UNIFICATION AND HARMONIZATION OF DIGITAL NORMS IN THE LEGAL SYSTEMS OF THE EU AND UKRAINE

УНІФІКАЦІЯ ТА ГАРМОНІЗАЦІЯ ЦИФРОВИХ НОРМ У ПРАВОВИХ СИСТЕМАХ ЄС ТА УКРАЇНИ

Stiranka M. B.

*Candidate of Law,
Attorney
Lviv, Ukraine*

Стиранка М. Б.

*кандидат юридичних наук,
адвокат
м. Львів, Україна*

Цифровізація суспільних відносин докорінно трансформує традиційні уявлення про право як систему нормативного регулювання. В умовах розвитку електронних комунікацій, штучного інтелекту, великих даних, цифрових платформ і транскордонних електронних сервісів право дедалі частіше стикається з необхідністю адаптації до нових технологічних реалій. У цьому контексті особливої актуальності набувають процеси уніфікації та гармонізації цифрових норм, які виступають ключовими інструментами правової інтеграції, зниження регуляторної фрагментації та формування сумісного цифрового правового простору.

Для України зазначені процеси мають стратегічне значення, оскільки гармонізація національного цифрового законодавства з правом Європейського Союзу є однією з передумов євроінтеграції,